

20. 10. 2021 – 28. 11. 2021

co je nejkrásnějšího...

3. 12. 2021 – 8. 3. 2022

zimní událost 2021/2022

17. 3. 2022 – 24. 4. 2022

ceci n'est pas

5. 5. 2022 – 12. 6. 2022

tisíc a jeden den

17. 6. 2022 – 31. 7. 2022

rezervace 1991?

5. 8. 2022 – 11. 9. 2022

nasednout do komiksové bubliny

15. 9. 2022 – 29. 10. 2022

andělský podíl

Seriálové výstavy jsou v poslední době oblíbeným formátem. A protože koncept je v Brně doma, nabídla skromná, ale znalci ceněná galerie v Památníku Leoše Janáčka výstavní cyklus *KOR – T·D*. Rok 2022 s Deziderem Tóthem. „*Řeklo by se seriál, ale ruku na srdce,*“ objasňoval přesmyčku kurátor Jiří Zahradka, „*kolik brněnských výtvarníků by v jediném roce dalo dohromady šest výstav, které přinesou vždy něco nového?*“ Monogramista T·D, jak si od roku 1997 slovenský konceptualista říká, takovou nabídkou disponuje. Od podzimu 2021 do podzimu 2022 přinesla každá výstava díla nebo soubory, které dosud nebyly vystaveny. Přidaná novoroční výstava byla „*radikálně něžnou*“ variací autorova projektu *Partitura padajících sněhových vloček* – konceptuální seriál uvnitř seriálu.

Sedm výstav z dílny jednoho umělce působí jako ochutnávky z rozsáhlého a rozmanitého díla. Návštěvník se mohl potěšit každou zvlášť i bez znalosti ostatních výstav. Zasněžený divák pak může vnímat jednotlivé výstavy jako ozvěny nebo variace dřívějších prací, ten zasvěcenější si uvědomí systémovou provázanost Monogramistových motivů uvnitř jeho tvorby jako celku. Sémantická echa coby aluze na vlastní témata jsou jedním z příznaků umělcovy tvůrčí a objevitelské cesty.

Ve výtvarném díle Monogramisty T·D je nápadná intertextuální afinita ke slovesné kultuře. Malířsky ztvárňuje poezii nalezenou ve slovní a vizuální krajině veřejného prostoru kolem nás od tiskovin přes informační tabule po reklamu. Některé jeho artefakty bychom mohli charakterizovat jako experimentální poezii vizuálního směru. Dalším zřetelným rysem je Monogramistova práce s knihou jako objektem. Úpadek knižní kultury v souvislosti s masovou nadprodukcí propagandistických titulů a degradaci knihy na odpad relativizuje Monogramista T·D malbami na soubory knižních svazků. Malířským plátnem se mu stává plátěná vazba. V Monogramistově tvorbě často pozorujeme apropriační postupy, v letošním cyklu v podobě obrazových dekonstrukcí reklamy na nábytek. Umělec tak obdobně jako u obrazů inspirovaných architektonickými plány bytů vypreparuje z reklamních fotografií významotvorné linie a křivky, akrylové malby v měřítku 1:1 však nechává působit beze slov a sémantiku znaků přenechává divákově poetické představivosti.

Naopak pouze svou představu naordinoval Monogramista T·D na zahajovací výstavě *Co je nejkrásnějšího: Pátrání po pohřešované obrazové básni*. Dnes neznámou koláž Vítězslava Nezvala a Karla Teigehe, známou pouze z černobílé časopisecké reprodukce, představil malíř ve vybarvených zvětšeninách. Monogramista T·D přenesl textovou koláž *Co je nejkrásnějšího v kavárně? Červenobílé květy z protější verandy včetně tiskových nepřesností na plátno i papír* a sám rozhodl o barevných variantách: červená, hnědá a šedá. A tímto návrhem „*jak by to bylo, kdyby*“ přispěl možná k bádání kontrafaktuálních historiků či experimentálních archeologů.

Jiří Kovanda rozlišuje dva typy konceptuálních umělců: racionální a intuitivní. Jako konceptualista racionálního typu usiluje Monogramista T·D mít vše pod kontrolou a ke svým dílům dodává krátké autointerpretací texty. Jako intuitivní typ konceptualisty v sobě nezapře básníka: „*Keď som býval dieťa, často som podliezal pod stôl a odtiaľ obdivoval sieť nôh stola a stoličiek. Zdalo sa mi, že som na mieste, odkiaľ sa lietá*“, napsal k akrylovým malbám kopírujícím z reklam nohy nábytku. Krátké texty jsou spíše líčením inspirativních okamžiků a doprovodných dějů. Někdy jsou to i miniscénáře, jindy hutné lyrické definice z perspektivy „zpod stolu“: „*To miesto je hranica medzi znakmi videnej reality a konštruktom na obraze.*“ K výstavě s dekonstrukcí reklamy nabízí výklad konkrétní realizace: „*Výstava predstavuje návrhy k budúcim obrazom.*“ – Takové interpretační návody mají ve skutečnosti podnítit divákovu imaginaci. Příznačným rysem Monogramistova konceptu je znejišťovat diváka. To, co vidí, nemusí znamenat to, co si myslí, že vidí. To, co tvrdí autor, může být provokací a výzvou, abychom neustrnuli v jediném pohledu, abychom se nespokojili s nalezenou perspektivou. Významy uměleckého díla se neustále dotvářejí. Proto na šesté výstavě můžeme číst černé fragmenty nábytku bez desky nebo sedadla jako ornamenty, jako grafy, jako obrazy polámaných dřivek, tyčí, modelů nebo stavení, ale také jako archeologické objevy primitivních abeced, jako runy nebo paleolitické zářezy do klů pod Pálavou. A všechna tato čtení se něčím překrývají a ve výsledku doplňují. Dekonstrukcí vzniklé umělé písmo provokuje svou nečitelností. Ruší idyličnost rodinného zákoutí zařízeného bytu. Obraz je více otázkami než odpovědmi. Monogramista T·D nutí diváka

pochybovat, zamýšlet se a hledat, vést dialog s vystaveným dílem. A tedy i s tématy, která v aktuálním světě zaujala samotného umělce.

Výstava maleb na soubory knih přinesla tři monochromní cykly z dlouholetého projektu *Rezervace 1991*. Víceznačný titul páté výstavy odkazuje k materiálu malířských podkladů: staré, k makulaci odsouzené knihy jsou zde vybrány a zachovány potomkům s názvy i obsahem, jen s novými, přemalovanými obálkami. Na plátěné vazby maluje umělec rámy a jednobarevné plochy v náhodném pořadí, jak mu přišly pod ruku. Vznikají tak různě dlouhé řady od trojice po septeta s promyšleně umístěným „rámováním“ – po všech stranách, či jen dole, nebo i vlevo, případně občas jinde. Série vypadá jako podivná srostlice obdélníků, nebo jako ořezaný, jakoby poškozený obraz. Přesto mnohodélníky i fragmenty působí klidně, spokojeně, vyrovnaně, jejich uspořádanost na poličkách akcentuje okázalost vystavování knih v situacích, kdy obsah majitele ani nezajímá: důležitější bylo ukázat se. Ukázat se nejen jako intelektuál, v některých dobách a kulturách byly správné knihy v knihovničce znakem ideologické uvědomělosti. Právě čitelné hřbety pomalovaných knih prozrazují tuto neskrývanou aluzi na masovou produkci propagandistických knih, které nikdo nečetl – a se změnou poměrů končily knihy ve stoupe.

Intence a funkce Čtvrtá výstava byla příspěvkem k záznamu uplyvajícího času. Pod názvem *Tisíc a jeden den* vystavil kurátor obyčejné dveře s vyrytými daty. Ty se staly netradiční stránkou autorova deníku. Důležitější je zde procesualita a seriálnost. V černobílé rytině je větší důraz na vrstvení, na sedimentaci události, překrývání a kornatění. Data jednotlivých dní se jako vrásky zanořují do dřeva dveří, až vzniká reliéf ne nepodobný původnímu povrchu stromu. Čitelnost vzkazu ustupuje estetice konceptu. A opět Monogramista T·D toto dílo komentuje jako básník: co vzniklo, je spíše síť k úlovku než samotný úlovek.

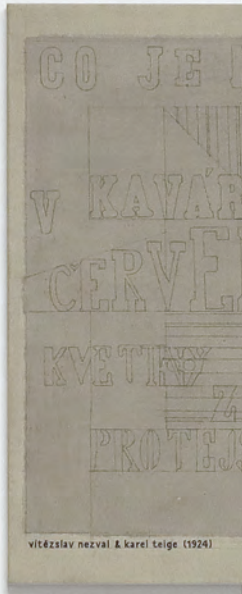
V titulech artefaktů pak odhalujeme nejen literární aluze, ale též odkazy na výtvarné umění: Monogramista T·D nejednou rozmlouvá se zpřítomnělým odkazem jiného umělce. Takovým dialogem s poetisty byla trojí barevná rekonstrukce textové koláže o kvetoucí verandě naproti kavárně. Dialogem se surrealisty je titul a náplň třetí výstavy *Ceci n'est pas Monogramista T·D*. Jestliže malíř vystaví 37 monochromních čtverců (!) s tímto nápisem, je to na jedné

straně racionální výzva k individuální interpretaci a kunsthistorické kontextualizaci. Ale není to také provokace konceptualisty intuitivního? – A tak to má být: odejít z výstavy ne s odpovědí, ale s otázkou, ne s úlovkem, ale se sítí.

Namalovat prázdno! Nemalovat, co bylo tu, leč nyní pohřešujeme – jako na počátku seriálu s akrylovými variacemi pohřešované poetistické koláže. Namalovat, co vůbec nebylo! Zobrazit prázdnu množinu. Na závěrečné výstavě s názvem *Andělský podíl* rezignuje Monogramista T·D i na předlohu: autor se rozhodl zpřítomnit prázdno. Tři páry čtverců na pastelových obdélnících se na první pohled liší jen tím, že ten pravý je překryt rouškou. Ale nečekejme za svrchním plátnem tajemnou nevěstu či nějaké slavnostní odhalení pamětní desky. Co vidíme, zůstane nezměněno. Pravý čtverec je skutečně jen prázdným plátnem, které nebylo pomalováno. A doslovné stěny čtverce tvoří tři vrstvy juty, tmelu a pigmentu. Žádná skládanka či stavebnice, žádný do dřeva vyfrézovaný bazének, ale poctivá malířská práce. Nepatrná prohlubeň, která uvnitř čtverce nebyla vymalována, je jako panna cudně zahalena čistým plátnem. Nenamalované nic jako hlavní téma díla. Autor přirovnává nepřítomnost malby k procesu zrání vína, které v sudu bez zásahu člověka během let nepatrně ubývá. Vinaři tento úbytek nazývají andělským podílem. Jejich dílo mizí neznámo kam, čímž nabývá na hodnotě. Ale tentokrát může divák dát své fantazii prázdni – a zpředmětněné prázdno si vychutnávat plnými doušky. Na zdraví, anděle!

20. 10. 2021 · 17.12

3. 12. 2021 – 8. 3. 2022 · PLAKÁT

· ZIMNÍ UDÁLOST 2021/2022 ·

· 3. 12. 2021 – 8. 3. 2022 · P.P.S.V. · MONOGRAMISTA T·D ·

· PAMÁTNÍK LEOŠE JANÁČKA · WWW.MZM.CZ ·

16. 9. 2022 · 17.29

KOR – T·D

Cyklus sedmi výstav Monogramisty T·D
v Památníku Leoše Janáčka (2021–2022)
Smetanova 14a, 602 00 Brno

Kurátor výstavního projektu: **Jiří Zahrádka**

Texty: **Jozef Cseres, Zbyněk Fišer, Radek Horáček, Tomáš Ingerle, Monogramista T·D,
Martin Stöhr a Jiří Zahrádka**

Koncepce katalogu: **Dezider Tóth**

Grafický design a úprava katalogu: **Aleš Čefelín**

Foto: **Jan Cága**

Vizuální styl, plakáty a pozvánky výstav: **Aleš Čefelín**

Vydalo a vytisklo **Moravské zemské muzeum**, Zelný trh 6, 659 37 Brno

První vydání: **Brno 2025**

ISBN: 978-80-7028-637-1